

DE NOORD-BRABANDER

Staats- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS- PRIJS

Voor de Stad. . . / 12.

franco per post. » 14.

SECRETUM VERUM QUID VETAT?

HORATIUS.

ADVERTENTIEN

15 cents de regel

behalve 35 cents regel

(Verschijnende driemaal ter week: Dinsdag, Donderdag en Zaterdag.)

DE FINANTIEN.

ge. ARTIKEL.

Wij vroegen in het vorig artikel, of het niet bedenkelijk moet geacht worden bij eene algemeene ontevredenheid, voortspruitende uit gebrek aan geld, de gapingen van het finantiezen, door nieuwe en zware geldheffingen te vullen. Het antwoord kan niet twijfelachtig zijn.

En waarom moeten nu die gapingen door die geldheffingen worden weggenomen? Om het krediet staande te houden, zegt men. En wie zal die betalen? Vooral zij, die hunne fortuin niet in effekten hebben stecken; die er bij gevolg het minste belang bij hebben, dat het krediet des lands in allen opzichte eer worde aangedaan.

En zoo is het altijd geweest. Zij, die tot nu toe niets betalen, hebben onmetelijke schatten opgedaan in en door den schuldenlast, waaronder zij gebukt gaan; zonder dat zij tot betaling van dien schuldenlast naar vermogen bijdroegen.

Het volk heeft tot dusverre geld opgebracht ter verrijking van hen, die rijk zijn. Zie daar de ware toedragt der zaak. Het wordt tijd, dat die staat van zaken eindelijk ophoude.

Men is gewoon te zeggen: »de natie heeft schulden aangegaan, de natie heeft er belang bij, dat men de aangegane verbindtenissen getrouw vervulle, enz.- Wat wil dat alles zeggen?

Wat verstaat men vooreerst door *de natie*? Naar den zin onzer OLIGARCHEN zal door het woord *natie* verstaan moeten worden, zij die het vette der posten, en der 's lands schulden genieten. Zij die zich en hunne betrekkingen laten betalen voor gepresteerde diensten en geschotene gelden.— Maar vragen wij hier, als men van de gemaakte schulden spreekt, die ten gunste van en door de natie zouden zijn gemaakt, mag men dan ook door de natie verstaan, het volk van Nederland? Het volk, dat betaalt, en niet trekt uit 's lands kas? Het volk, dat de procenten der schuld betaalt, zonder iets daarvan in te beuren? En indien dit het wezentlijk volk van Nederland uitmaakt, dan zeggen wij, dat de schuld niet gemaakt is ten gunste der natie. Wij zeggen dat zij ten verderve strekt der natie; en dat het oogenblik daar is, dat het behoud der natie gebiedend vordert, dat in strijd met de aangegane verbindtenissen, de rentestandaard worde vermindert.

Er zijn er, die vermeenen, dat het land nog te rijk is, zonder dat men maatregelen over te gaan. En daarom is het, dat de wet op de bezittingen of op de inkomsten wordt voorgedragen.

Het is mogelijk, dat wij ons vergissen, maar wij vreezen, dat onze opinie, zoo men niet bij tijds op zijne hoede is, zich ten verderve der geldschieters maar al te zeer zal bewaarheden. Edoch indien men dan, ultravires tot eene vermindering van rente over te gaan, een lautsste middel van redding in eene nieuwe belasting vinden wil, dat men die belasting dan late dragen door hen, in wier belang dezelve voornamelijk gevorderd wordt, dat is, door de schuldeischers van den staat. Dat men eene belasting legge op de renten; of indien men *à tout prix*, op het verlangen der Kamer, eene belasting op de inkomsten, of op de bezittingen heffen wil, dat men die dan vooral en bijna geheel late drukken op de bezitters der nederlandsche schuldbrieven.

Daarvoor pleiten vele redenen; tegen welke wij niets hebben hooren aanvoeren, dan magtspreuken, welke den toets des onderzoeks niet konden doorstaan.

Men heeft gezegd, dat eene belasting op de renten een vermoind bankroet was. Maar men is het bewijs schuldig gebleven. Wij hebben in een onzer voorgaande nummers aangetoond, dat de staat gerechtigd was ten algemeene nutte alle kapitalen, welke binnen den vaderlandschen bodem produktief zijn, schatplichtig te maken, en wij voegen er thans bij, *moet* maken, wil hij zich niet aan eene schreeuwende onregtvaardigheid bezondigen. Het is daarom, dat hij niet slechts bevoegd is, eene belasting uit te schrijven op de kapitalen, welke in de staatschuld belegd zijn, hij is dit verplicht te doen.

Vooreerst, omdat tot dusverre die kapitalen zijn bevrijd gebleven van alle belasting. Zij, en zij alleen, behalve nog de kapitalen, welke men in andere schulden gestoken heeft, zijn geheel produktief geweest, ten laste der natie, in wier naam, niet voor wie de schuldbrieven werden uitgegeven; zonder dat zij iets bijdroegen tot onderhoud van den staat, die hen betaalt. Dit is eene onbillijkheid, eene onregtvaardigheid geweest, welke men uit den weg moet ruimen, al ware het ook, dat een finantiële krisis niet dreigde het geheele staatsgebouw te doen instorten.

Daarbij komt, dat het volk nu reeds overbelast is; dat de nieuwe belasting eeniglijk dient om het krediet staande te houden, waarbij het volk oneindig minder belang heeft, dan de schuldeischers van den staat. Het is tot redding eigentlijk der geschotene kapitalen, dat de nieuwe belasting gevorderd wordt. Het is dan ook billijk, dat dezelve vooral, zoo niet alléén, gedragen wordt, door hen.

Zij kunnen die dragen, omdat zij niet belast zijn, zij moeten die dragen, omdat zij er belang bij hebben.

Men geeft voor, dat eene belasting op de renten, het krediet zoude schaden. Het is een louter voorwendael. Het krediet zou er door gehandhaafd worden, omdat men daardoor tot zekerheid zoude komen, dat de rampspoed zal vermeden worden, dien ieder hunner te regt vrees te moeten zien.

» Maar de belasting zoude ook drukken op vreemdelingen.» Wat maakt dat? Integendeel, zulks is niet meer dan billijk. Vreemdelingen, die hunne kapitalen in onzen staat produktief maken, zijn ook verplicht tot behoud van onzen staat mede te werken. Waarom heeft men anders geen uitzondering ingevoerd voor de vreemdelingen, welke hier vaste goederen aankopen? Men laat ook dezen in de grondlasten deelen. Dit is naar regt en billijkheid. Maar met datzelfde regt beweerden wij, dat vreemde honders van nederlandsche schuldbrieven kunnen en moeten betrokken worden in eene belasting op de renten.

ITALIE

Men schrijft uit Rome onder dagteekening van 17 November:

» Alle borigten uit de provincien stemmen thans daaromtrent overeen, dat orde en rust overal hersteld zijn, terwijl te Bolonje en in de oostreken dier stad nog altijd enkele inhechtenisnemingen plaats hebben.— Door de papieren, welke der regering in handen gevallen zijn, is deze op het spoor van de gezamenlijke deelnemers aan de jongste onlusten geraakt, en de regtvervolging gaat thans geregeld haren gang. Het blijkt overigens, dat men aanvankelijk veel te veel aan de bewegingen gehecht heeft, en dat zij slechts moeten worden toegeschreven aan eenige opgewonden den, die niets ontzien, om slechts hunne felijke plannen ten uitvoer te brengen.»

AMERIKA.

Santa-Anna schijnt zich voorgenomen te hebben Mexico voor het overige gedeelte van de wereld afuiten. Na het den vreemden handel even moeilijk als kostbaar gemaakt te hebben daar te komen

door de hooge tarieven, na van den handel in het klein, in het binnenland een uitsluitend privilege gemaakt te hebben voor de inboorlingen, -- heeft het nu bij een dekreet gelast de opheffing der landelijke doornen langs de grenzen der vereenigde Staten.

Eene door een dagblad van Nieuw-Orleans medegedeelde korrespondentie spreekt van een machina-veliek komplot tusschen Engeland, Mexiko en den generaal Houston, ten doel hebbende Texas aan de Engelschen te verkoopen. Oogenblikkelijk daarna zou de afschaffing der slaven zij geproklameerd worden; de generaal Houston zou den titel erlangen van gouverneur van de nieuwe britannische bezitting voor zijn leven lang. Wij gelooven gaarne dat Engeland grooten lust gevoelt zich te Texas te vestigen; maar dat Mexiko de behulpzame hand daartoe zou leenen, en dat de andere mogendheden zulks zonder het minste verzet zouden aanzien, dit kunnen wij minder gaaf aannemen.

DUITSCHLAND

FRANKFORT, den 21 November. De aangelegenheid van het hervormingsgenootschap onder de Joden gaat steeds vooruit, daar in alle deelen van Duitschland mannen van aanzien aan hetzelfde deel nemen. Hier in Frankfort neemt daarentegen de zaak niet zoodanig toe als men in het begin gemeend had. Naauwelijks honderd leden der gemeente hebben zich aangesloten, hetgeen zijne oorzaak heeft in het materialisme en in de onverschilligheid der menigte. Dat de chef van het huis Rothschild, een in het orthodoxe Jodendom vergrijsd man, zich deze onderneming vijandig betoond, en zelfs alle handelsbetrekkingen afgebroken heeft met eenen bankier, die zich vermeten heeft zijnen zoon niet te laten beajuden, schrikt honderden af, wier krediet ligter te schokken is, dan van bedoelden bankier. Het huis Rothschild schijnt de steunpilaar der joodsche orthodoxie, en met verbazing ziet men eenen zoon van den heer Karel van Rothschild zich als een joodsche heilige voordoen.

Uit Polen schrijft men, dat in den laatsten tijd eenige aanzienlijke Israëlieten daar te lande tot de christelijke godsdienst zijn overgegaan, ten gevolge van de jongste besluiten des Keizers omtrent de militaire dienspligtigheid van de joodsche bevolking.

ENGELAND

LONDEN, den 20 November. Gisteren morgen hebben de koningin en haar gemaal het kasteel van Windsor verlaten en zich naar Drayton Manor, het landhuis van sir R. Peel te Tamworth begeven. Overal op hunnen weg werden zij met vreugdegejuich begroet. Ook de hertog van Wellington is als gast op Drayton Manor genoodigd. De vorstelijke personen zullen ook Belvoir-Castle, de residentie van den hertog van Rutland, bezoeken; terwijl de prins een uitstapje naar Birmingham denkt te maken, waar alles reeds tot zijne ontvangst in gereedheid is gebracht.

Bij de eerste audientie te Londen heeft de heer de Chateaubriand meer dan drie honderd edellieden aan den hertog van Bordeaux voorgesteld. Deze hebben zich des anderendaags ook weer ten getale van 300 bij den heer de Chateaubriand gevoegd, om bij den grijzen staatsman hunne opwachting te maken. De hertog van Fitz-James voerde uit aller naam het woord: De heer de Chateaubriand was zoo zeer getroffen, door de hulde welke men hem onverwachts brengen kwam, dat hij te naauwernood in staat was te antwoorden.

SPANJE

Het programma van het nieuwe spaansche ministerie zal eerstdaags bekend gemaakt worden, men verzekert dat hetzelfde eene generale amnestie zal bevatten voor alle staatkundige overtredingen, alleen die van de opstandelingen van Figueras daarvan uitsluitende.

Het vuur is den 22 te Figueras begonnen; de insurgenten hebben een uitval gedaan, doch in weerwil van hun getal dat men op 2000 man schat, zijn zij geslagen. Vervolgens na een aantal

gevangenen in de handen van Prim te hebben achtergelaten, zijn zij in het fort teruggetrokken en hebben twee a drie honderd bommen op de stad geworpen, welke verscheidene huizen verbrand hebben en aan eenige vreedzame burgers het leven gekost. Dit verfoeslijk gedrag heeft de invanden ten hoogsten top van verwoedheid gebracht, en allen maken zich gereed, om de pogingen van Prim te bestrijding van Amettler te ondersteunen. De boeren uit de omstreken vormen zich tot beuden, teneinde de kudden op te ligten die men buiten het fort laat grazen, en zijde alle gemeenschap af. De algemeene deelneming is voor de troepen van het gouvernement en Prim heeft verklaard geenerlei kapitulatie te zullen toestaan; hij heeft troepen aan den generaal Sanz verzocht ten einde eene lijn te formen op de grenscheiding van Frankrijk, zoodat niet een enkele der opstandelingen zal kunnen ontkomen.

FRANKRIJK

PARIJS, den 20 November. Eergisteren heeft de heer Rumpff, minister-resident der hanzesteden, den koning, in bijzondere audientie, de plechtige dankbetuiging, uit naam van den Senaat en de burgerij van Hamburg overgebracht, voor de krachtdadige hulp, door Z. M. en de bevolking van Frankrijk, tot leniging der rampen, door den grooten brand van Mei 1842 veroorzaakt, betoonden.

De prins de Pofignac, voormalige minister van Karel X, heeft Parijs verlaten en zich naar Beieren begeven, na volgehouden te hebben in zijne weigering den koning verlof te vragen in deze hoofdstad te blijven.

Het bevestigt zich niet, dat de hertogin van Berry haren zoon in Engeland zou gaan opzoeken; maar daarentegen wil men thans dat zij, tot herstel harer verzwakte gezondheid, den winter te Venetië zal gaan doorbrngen, en dat de hertog van Bordeaux, na drie maanden in genoemd land geweest te zijn, zich in die stad bij zijne moeder voegen zal. Verscheidene Legitimisten, en daaronder twee voormalige hofkammeriers der hertogin, zouden gisteren bevel ontvangen hebben Parijs binnen een zeer kort tijdsbestek te verlaten.

Legitimistische dagbladen schatten het aantal Franschen, die bereids te Londen zijn om den hertog van Bordeaux hunne hulde te bewijzen, op bijna zeventienhonderd. Ofschoon dit gewis overdreven is, bevinden er zich echter genoeg om het gouvernement zorg te verwekken, en het zendt dan ook van zijnen kant niet weinig agenten en spionnen naar Engeland, ter goedmaking der kosten waarvan de geheine fondsen worden aangesproken.

De heer de Lamartine heeft aan al de dagbladen dezer hoofdstad afdrucken toegezonden van het zeer uitvoerig artikel, door hem in een blad van Maçon geplaatst, waarin hij de vraagstukken der vrijheid van onderwijs, en van het wederkerig verband tusschen Kerk en Staat behandelt.

Het hoofdenkbeeld, in dit stuk ontwikkeld, is de geheele afscheiding van Staat en Kerk, waarbij de laatste afstand zou doen van de bescherming en van allen bijstand, welke zij van den eersten geniet, terwijl de Staat van zijne zijde, de volstrekte onafhankelijkheid der kerkgenootschappen erkennen, en hun het gebied over het geloof en de gewetens der burgers, zonder eedigen waarborg overlaten zou.

Te Rouen heeft gisteren een zeer zware brand plaats gehad; twee rijen huizen eener geheele straat zijn afgebrand; daaronder bevonden zich groote katoenspinnerijen en andere fabrieken, die ook allen in asch gelegd zijn. De oorzaak van den brand is nog onbekend; hij is des nachts uitgebroken, en, niettegenstaande de spoedig aangebrachte hulp, heeft men denzelfden niet kunnen meester worden voor dat de gansche straat vernield was. Geen levensverlies wordt betreurd, maar de geledeere schade is zeer aanzienlijk, en dewijl in de fabrieken al de machines vernield zijn, bevindt een groot aantal werkheden zich daardoor buiten bestaan.

Het fransch ministerie heeft bewilligd de betaling der schuld van Haïti uit te stellen tot de installatie van het definitief gouvernement. Deze daadzaak vloeit voort uit eene mededeeling door den konsul-generaal van Frankrijk aan het voorloopig bewind gedaan.

Het plan van Charter aan de goedkeuring van koning Otto onderworpen, is op dezelfde leest geschoeid als de belgische konstitutie; het bedingt de instelling van twee Kamers.

NETERLAND

HERTOGENBOSCH, 3 December. Heden is de St. Nikolaas-kermis begonnen. Zij belooft meer dan voorleden jaar; maar zal verre blijven beneden den luister die haar in voorheen omgaf. Er zijn verscheidene en onder deze aanzienlijke kramen op de markt opgeslagen.

De politie blijft ijverige nasporingen doen, om de daders van den diefstal te ontdekken waarvan wij in het nummer van II. Donderdag melding maakten. Wij hebben sints met genoeg vernomen, dat de oude heer, bij wien de diefstal gepleegd is, abusievelijk had opgegeven, dat hem ook russische en andere obligatiën ontvreemd waren. De zelfe zijn onaangererd gelaten. De dieven hebben slechts baargeld mede gevoerd, met nog eenig zilver servies, ter waarde, alles te zamen genomen, van ruim f 2000.

Men leest in een dagblad dezer residentie, als een bewijs van moed en tegenwoordigheid van geest der nederlandsche mariniers en in het bijzonder van die in Oostindië, het volgende:

Onder de schepen, welke onlangs eene expeditie tegen de zeeroovers in Oostindië hebben ondernomen, en waarvan de uitslag bereids door onderscheidene nieuwsbladen is medegedeeld, bevond zich Zr. Ms. stoomschip de HAZEL, gekommandeerd door den kapitein-luitenant ter zee Coertzen. De bemanning van dat stoomschip geraakte slaags, in of bij de straat Bali, met eene menigte roovers-prauwen; spoedig werden eenige daarvan in den grond geboord, terwijl de overigen afdeinsden, en men van hen dacht ontslagen te zijn; toen na eenige beradslagingen zoo het scheen, de roovers hunne bij zich aan boord hebbende vrouwen om het leven bragten en in zee wierpen, vast besloten hebbende te overwinnen of te sterven. In nog groter getale kwamen de roovers nu optetten, en, niettegenstaande het vernielend vuur, dat door de batterijen van het stoomschip tegen hen geopend was, enterden zij aan boord, alwaar een bloedig handgevecht plaats vond, hetwelk naar alle waarschijnlijkheid, als hebbende de roovers de overmagt, ten nadeele van het stoomschip en de bemanning zou zijn uitgevallen, waarna de HAZEL prijs geweest, en de bemanning in slavernij vervoerd of over de kling gegraagd zou zijn geworden, hadde niet de kommandant, bij moed tegenwoordigheid van geest parende, den inval gekregen om gebruik te maken van de brandspuit, en het kokende water der machine onder de roovers te spuiten. Dezen, als zijnde geheel naakt, zochten nu, onder verwaarloosbaarlijk geschreeuw, verbrand en gebakerd, hun heil in de vlugt, waardoor de kommandant, die noch van zijn gesbut, noch klein geweer iets had kunnen gebruiken, in de gelegenheid werd gesteld met zijne stukken de vernieling dezer vluggende roovers en prauwen te voltooien.

Wanneer men enigzins bekend is met den staat dezer zeeroovers en hunne vaartwegen, behoort het niet betwijfeld te worden dat, zoo het ongeluk gewild had dat Zr. Ms. stoomschip ware genomen, deze roovers in nacht zouden hebben gewonnen en de toekomst voor de kustvaarders en koopvaardischepen zeer ontrustend zou zijn geworden.

De geschiedenis levert ons van Hollandsche helden meer dergelijke daden; dezelve zijn steeds getrouwelijk opgetekend. Waarom zou dan de bovenstaande niet vermeld mogen worden?

Wat de waarheid dezer daadzaak betreft, zij is aan steller dezer daad een geloofwaardig persoon.

medegedeeld, die tijdens het gebeurde op Java was."

's GRAVENHAGE 30. November. Op den 6 December aanstaande, dus op denzelfden dag dat de opening van den rijnspoorweg moet plaats hebben, zal insgelijks voor het eerst de geheele ijzeren weg van deze residentie tot Amsterdam, behoorende tot de administratie der hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij, bereiden worden. Men verneemt dat de minister van binnenlandsche zaken door bovengenoemde administratie is uitgenoodigd, om deze opening met zijn bijzijn te vereeren, welke uitnoodiging door Z. Exc. is aangenomen. Dien ten gevolge zouden Z. Exc. en verdere genoodigden op den 5, des morgens omstreeks tien ure, zich vervoegen aan het nieuwe stationsgebouw alhier, en kort daarna, met den daartoe bestemde dusgenaamden feesttrein, zich naar Amsterdam begeven; en aldaar door de leden der administratie van den spoorweg ontvangen worden. Ten half twee ure des namiddags zal de opening van den rijnspoorweg, op de reeds vroeger gemelde wijze, plaats grijpen. Aan het stationsgebouw te Utrecht zullen de minister en verdere genoodigden door het stedelijk bestuur dier stad ontvangen worden. Men wil dat bij deze gelegenheid een diner bij den heer gouverneur der provincie Utrecht zal plaats hebben, en dat des avonds, ter viering van deze belangrijke plegtigheid, een vuurwerk op het Vreeburg zal worden afgestoken.

De juiste dag waarop de weg voor het publiek zal geopend worden is nog niet bepaald; dit zal nogtans spoedig plaats grijpen. Of zulks op 15, zoo als in een der dagbladen uit Utrecht gemeld wordt, geschieden zal, durft men derhalve aet geene zekerheid bepalen.

Men is alhier sedert enige dagen bezig van stadswege de noodige toebereidselen en aanstalten te maken tot de illuminatie, bij gelegenheid van den aanstaanden verjaardag des Konings.

-- Bij koninklijk besluit zijn goedgekeurd de statuten eener maatschappij tot bevordering en aanmoediging van den landbouw en de veeteelt in de provincie Zeeland.

Het doel der werkzaamheden dezer maatschappij zullen eene voortdurende strekking hebben, om den landbouw en de veeteelt in Zeeland aan te moedigen en te bevorderen. Dit doel zal men trachten te bereiken, zoowel door het verspreiden van landhuishoudelijke kennis, mededeeling van door ondervinding beproefde en nuttig bevondene voorstellen, als door het toekennen van premien en belooningen aan landbouwkundige nijverheid en verdiensten; terwijl men tevens door eene vereeniging van landbouwers zal trachten eene meer toenemende verbroedering te doen ontstaan, en daardoor de gelegenheid te geven tot verbetering van landelijke welvaart, en tot bevordering der zedelijke verplichtingen onder de arbeidende en dienstbare bevolking.

Alle landbouwende ingezetenen van Zeeland, benevens de zoodanigen, die uithoofde hunner landelijke bezittingen, of uit belangstelling in het welslagen dezer maatschappij, verlangen daaraan bevorderlijk te zijn, kunnen als leden van dezelve worden aangenomen.

Ieder lid zal, tot goedmaking der uitgaven dezer maatschappij, eene jaarlijksche kontributie betalen van twee gulden.

's GRAVENHAGE, den 2 December.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden, zijn ingekomen twee koninklijke boodschappen; ten geleide van twee ontwerpen van wet, het eene strekkende tot regeling van het fonds voor behoefigen in de Maatschappij van Weldadigheid; het andere tot regeling der uitgaven ten laste van onderscheidene bijzondere fondsen. -- Verzending aan de Afdeelingen.

De Afdeelingen van de Kamer hebben tot rapporteurs benoemd:

1. Voor de ontwerpen der begrooings-wetten, de Heeren Backer, Van Goltstein, De Niu, Nutsaers en Van Dam van Iselt;

2. Voor de ontwerpen, ten aanzien van het Tarief van Justiekosten, de Heeren: van Rappard; Gouverneur, Cost Jordens, Faber van Riensdijk en van Panhuys.

Daarna is de Vergadering gescheiden.

Mengelwerk,

Over den toestand der KATHOLIEKE KERK IN Rusland.

(Vervolg van ons vorig nummer).

Het boek, dat den katholieken wordt aangeboden *) maakt een geheel uit met een ander, dat is uitgegeven geworden, onder den titel van: *Persécution et souffrances de l'Eglise en Russie*; waarvan hetzelfde de voorredaen de noodzakelijke gezelschap. Beide zullen dat Rusland geheel doen kennen, dat voor sommigen een voorwerp van vleijerijen, voor anderen van onwetendheid, voor allen van vrees is, en dat wij niet aarzelen te verklaren, de opperste vijand te wezen van alles, wat ons van de christelijke maatschappij te redden valt. Men zal in beide deze werken zien, door welk een keten van onmenscheelijken, van laagheden, van trouweloocheit, de russische heerschers, sints Peter, I. en de groote Katharina, welke zoo zeer zijn wergoed geworden door de wijsgeerige herscheppers der vorige eeuw, tot grondslag van hunne grootheid genooten hebben, de dubbele vernietiging van de nationaliteit en het Katholicismus in Polen. Men zal beven bij het zien der gevaren, waarmede ons ongetwijfeld de steun bedreigt, welke die monsterachtige magt moet vinden in de maatschappelijke kwalen van onzen tijd. Men zal in die beklagenswaardige geschiedenis den mensch zien, beroofd van alle waardigheid, van alle geweten; genoodzaakt om niets als een werktuig in de handen van den soeverein te wezen, en trotsch te zijn op die verbastering en onbekwaam, of eene andere bestemming te droomen, zoozeer is zijn toestand onzeker, zoozeer hangt de sterkte en de grootheid af van de grillen of de geweldenarijen van den oogenblik, zoozeer zijn de laatste sporen van de afoude onafhankelijkheid, van erfelijken invloed, van aristokratischen en kerkelijken wederstand verdwenen, om, gelijk in onze hedendaagsche volksregeringen, niets na te laten, als individuen en werktuigen; maar met het zoo vervaarlijk verschil, dat ten gunste van het absolutismus ontstaat uit eenheid van bestuur, en bestendigheid van inzichten en werkzaamheden, welke die eenheid voortbrengt. Ten voordeele van het russisch keizerrijk hebben zich de tot spreekwoord geworden loosheid en slaafsheid der byzantijnen met het vreeselijk vernuft der materiële en militaire magt vereenigd. Dat men oordeele over de vruchten, welke die eenheid aan de vrijheid van het westelijk Europa, dat toch reeds zoo afgeleefd in dezelfde verwetste jeugd is, voorspelt.

Elke bladzijde van hetgeen men zal lezen zal bovendien aantoonen, dat Rusland niet zal terug treden voor geene, van de middelen, welke deze vereeniging van Ikt en magt kan aan de hand geven; en dat hetzelfde onverschillig de vrijheid en de gelijkheid weet te prediken, zomals in 1766 door den mond van den ambassadeur Repnin, en tevens, om deze gelijkheid in praktijk te brengen, door zijne kozakken aan dezelfde galg zal laten ophangen een' edele, een' monnik, een' jood en een' hond, of wel, als tegenwoordig, de uitsluitende regien zal inroepen van de koninklijke magt, en zelfs, in geval zulks noodig is, om de afzetting te erlangen van een' bisschop, die zuiver gebleven is,

Dit beschouwingen over den toestand der katholieke kerk in Rusland zijn het voorwoord van een werk, dat op dit oogenblik te Parijs wordt uitgegeven, onder den titel van: *Persécution des catholiques des deux rites en Pologne* 2 vol. in 8°. Debécourt rue des Saints-Pères.

aan Rome het belang herinneren, hetwelk hetzelve heeft aan het behoud der rust in deszelfs legatiën en het aandeel dat het zich toeschrijft in de herstelling van het tijdelijk gezag van den paus.

De eenvoudigste overweging zou genoegzaam zijn, zoo het schijnt, om de twijfelachtigbestaanbaarheid aan te toonen van eene aldus samengestelde magt, met de vrijheid en den Voorspoed der katholieke godsdienst. Rustand heeft langen tijd gematigdheid voorgewend; en inderdaad het heeft die kunnen in praktijk brengen ten opzichte van protestanten en joden; het heeft zulks nooit gedaan en zal zulks ook nimmer doen ten opzichte van de katholieken. En waarom dan deze in hoegloopende uitzondering? Omdat alleen te widdien van alle andere godsdienstige instellingen de katholieke kerk, door hare leer en hare samenstelling; als onuitwischtare antecedenten van hare geschiedenis, een tongel, paal en perk stelt aan de geheelal-dwingelanden der menschelijke magt. Die teugel is overal onzichtbaar; dikwijls vergeten, dikwijls geheel en al losgelaten; maar overal waar een priester zich bevindt, die getrouw is aan zijne roeping en aan zijne plichten, bestaat deze teugel en hij is onkrenkbaar.

Zietdaar hetgeen altijd den hoogmoed zal verbitteren en aanhitsen van de menschen, die den oorsprong van hunne magt niet ochen opklimmen tot den waren God. Wat dan ook de pogingen zijn mogen, die men heeft aangewend, van dezen en genen kant, om het Katholicismus aan wereldsche magten vast te klinken; teris altijd bij slot van rekening eene plaats geweest, waar het zich verschool, om naderhand uit zijn schuilhoek te voorschijn te treden en zijnen gewonen werkring te hervatten. En dat is de eeuwige roem van de katholieke kerk, dat de tirannen van hier beneden, van welke soort zij ook zijn mogen, het niet over zich kunnen verkrijgen, haar vrij te laten leven en bewegen naast hunnen troon. Hierin, gelijk wij dit vroeger zegden, hierin is de demagogie het volkomen met het absolutismus eens: en daar is het, dat van het eene uiteinde van Europa tot aan het andere, de diktatoriale regeringloosheid van Madrid gotrouw door hare wreede en koude vervolgingen beantwoordt aan de hooge staatkunde van Zijne Majesteit den Keizer aller Russen.

Men moet evenwel bekennen, dat de alleenheerschende magt, meer behendig dan hare mededingster, wanneer zij der kerk vijandig wordt, dezelve met meer trouweloosheid en meer gevolg verdrukt. Dat bewijzen het gedrag van Rusland en de verhalen welke men in dit boek kan lezen. Sints den tijd, dat de kerk van Jezus-Christus op Kalvario gesticht werd, hebben hare vervolgers drie soorten van middelen gebezigd om haren val te bewerken. Sommige hebben getracht door pijn en dood hun doel te bereiken; dus waren de romeinsche keizers, en zijn de barbaarsche monarchen, die nog heden dagelijks nieuwelingen naar het heirleger der martelaren opzenden. Anderen hebben gebruik gemaakt van gewelddadige beroovingen; zoo handelden de protestanten in Duitschland, in Scandinavie en de Brittannische eilanden. Anderen eindelijk hebben de voorkeur gegeven aan wat wij den weg der diplomatie zullen noemen, welke de gevaarlijkste en de zekerste van allen is; die daarin bestaat, dat men zich in den eigen boezem der kerk plaatst, of althans op derzelve geheiligden drempel, om hare zwakheden af te leeren, medeplichtigen in godvergetene bedienaren te vinden, en dezelve des te zekerder te verscheuren, onder den schijn van eene voorgewende bezorgdheid. Juliaan de apostaat, en Philip de schoone schijnen beiden gezien te hebben, hoeveel partij zij van een dusdanig plan konden trekken; maar zij zijn verre verwijderd gebleven van de volmaaktheid, welke Katharina II en haren kleinzoon de keizer Nikolaas aan dat systeem hebben aangebragt. Het was dezen verhevenen autokraten weggelegd, eene vergadering van katholieke priesters in te stellen, om in dezelve eene bergvaardige en voortdurende uitvoerster te vinden van hunne zamenwerking

tegen het Katholicismus: het was hun weggelegd bezwachtige middeltjes uit te vinden, om in de geheimen der gewetens door te dringen en zich tusschen den biechtvader en het biechtkind te plaatsen. Voorheen, het is waar, had men ook de kerken van de schatten weten te berooven, welke de weldadigheid der geloovige vorsten en volken haar had toevertrouwd; maar men was niet op het gelukkige donkbeeld gekomen, af te kondigen, dat de verbeurtverklaring der geestelijke goederen ontstond uit het verlangen om de geestelijkheid van eene zorg te ontslaan, welke met hare bediening niet goed strookte, en tevens, om dezelve eenen meer voordeligen toestand te vormen. Ook voor hunnen tijd, ja, had men mild weten te zijn met censuren en belooningen voor de geloofverzakkers en de verraders; maar niemand had er aan gedacht, geloof ik, om eenen bisschop geneeskundig te laten onderzoeken, ten einde te doen verklaren, dat de tegenstand van den prelaat tegen de slagen der vervolging alleen het gevolg waren van de vernedering zijner verstandelijke vermogens. Welk een land, en welk een systeem, waar de vervulling van den heiligsten der pligten in de ogen van de openbare hoogste magt, slechts beschouwd wordt als een akt van onbegrijpelijke dwaasheid, en waar die magt niet vreesd zoo te spreken over het bisschoppelijk gezag aan het opperhoofd der kerk zelve! En wat zal men van die mannen zeggen, die in Frankrijk of elders, na te hebben kennis gedaan van dergelijke daadzaken, nog op Rusland durven steunen, om daardoor den zegepraal hunner politieke opinie te bewerken?

[Het slot in het volgend nummer.]

Aan

DE ROOMSCH KATHOLIEKEN IN NEDERLAND.

Afscheidsgroet.

Bij het andermaal verlaten van den vaderlandschen grond, van dierbare bloedverwanten, van hartelijk beminde en talrijke vrienden, van zoo vele edele en belangstellende weldoeners der Curaçoesche Zending acht ik het pligtmatig u allen een welmeenend vaartwel toe te roepen.

Vaartwel doorluchtige en hoogwaardige kerkvoogden in Nederland! God bestrale u steeds met het licht zijner kennis: Hij schenke u kracht uit den hoogen, om de u toevertrouwde kudde zóó te geleiden op de wegen van waarheid en deugd, dat zij nog door den adder des ongeloofs, noch door den wolf des zedebederfs, beschadigd worden, en zij u in uwen grijzen ouderdom tot troost, in de eeuwigheid u tot verheerlijking strekke!

Vaartwel eerwaardige priesterschaar, van wier heiligen ijver ik op zoo vele plaatsen de schitterendste bewijzen, de schoonste gedenkteekenen gevonden heb. Gods genade, die gij door de oplegging der handen bij de inwijding uwer verhevene bediening ontvangen hebt, blijve steeds levendig in u; zij ontwikkelde zich steeds meer en meer en doe uwe ijverige pogingen, over de aanvallen van den laster, en de onverschilligheid van zoo vele sluimerende Christenen zegevieren.

Vaartwel, vaders en moeders van huisgezinnen! dat niet slechts tydelijke welvaart, maar vooral deugd, ware godsdienstzin, in uwe huizen den zeel vestigen: dat zij steeds de tempels der eendragt, de scholen der zedigheid, de heiligdommen van opregte godsvrucht zijn!

Vaartwel, jongelingen en jonge dochters! dat zucht tot woelde en pracht, dat begeerte naar zingenot bij u steeds verminderen, en plaats maken voor die edele dengden die de sieraden van den christelijken jongeling, de schoonheid van de christelijke maagd moeten wezen!

Vaartwel, kinderen! die de hoop der toekomst zigt, dat gij ieder volgens den staat, dien gij in de Maatschappij te bekleeden hebt, een waarlijk christelijke opvoeding moogt ontvangen; dat niet alleen kennis en wetenschap, maar vooral een levendig geloof, onschuldige zeden en vreeze Gods,

die het begin aller wijsheid is, uwe jeugdige harten versieren!

Vaartwel landgenooten! dat de nevelen, die tot nog toe den gezigteinder van ons dierbaar vaderland benevelen, weldra mogen verdwijnen, en dat de zon van welvaart den geliefden vaderlandschen grond met hare weldadige stralen verwarme!

Dat het doorluchtig hoofd des Staats van Hem, door wien de koningen heerschen, licht en kracht ontvangt, om de op de onrustige golven dobberende staatshulk naar de veilige haven te sturen! Dat hij steeds door wijze, opregte, waarheidslievende en verlichte mannen in zijnen raad omstuwde worde: dat hij het vermogen bezitte, om het goede dat hij kent en wil, ten uitvoer te brengen. Dat eendragt, die volgens der voorvaderen sprouk magt maakt, steeds de leus van Nederland zij! Dat dezelfde grond noch door dweeperij, noch door godsdienstige onverschilligheid, die beide, ofschoon op verschillende wijze, het staatsgebouw ondermijnen, bezoedeld worde: dat gepaste vrijheid voor ieder Nederlander een onvervreembaar eigendom blijve; dat ook zij de beschermengel der verdediging en staving der waarheid zij, zonder dat daardoor de band van burgerlijke eensgezindheid verbroken worde. Vaartwel vaderlandsche grond! mogen alle uwe bewoners als kinderen van één en hetzelfde huisgezin elkander beminnen, elkander de hulpzame hand toereiken, dan zult gij, hoe klein, hoe beperkt gij ook zijn moogt, echter nog door vreemdelingen ontzien en geëerbiedigd worden!

Vaartwel bloedverwanten en vrienden! ofschoon weldra, als het ware onuitsprekbaar zecen ons van elkander zullen scheiden, laat echter de Oceanus de teedere gevoelens, die onze harten bezielen, niet uitdooven; blijft mij die toegenegenheid, die vriendschap schenken, wier vruchten ik gedurende mijn jongst verblijf alhier, zoo ruimschoots heb mogen inoogsten vergeet mij niet gelijk ook ik u niet vergeten zal; uwe herinnering aan mij, kan mij te stade komen, althans wanneer gij daarbij tot onzer aller God uwe gebeden opzendt, zoo hoop ik ook uwer te gedenken, en alzoo kunnen wij voor Gods troon, in het hart van Jezus elkander ontmoeten;

Vaart dan wel, en mogen wij elkander op deze aarde, zoo als waarschijnlijk is, niet meer ontmoeten, O, dat wij dan zóódanig ons leven inrigten, dat wij elkander eenmaal zullen wederzien daar, waar geene scheiding is, waar de dood geen ingang vindt, en waar een eeuwig leven heerscht.

Vaartwel edelmoedige weldoeners onzer toevertrouwde zending! Zoo gij, die thans ons wederom bliken uwer belangstelling gegeven hebt, in datgene wat tot de eer van God en ter zaligheid van zoovele door Jezus zoenbloed verlorene medemenschen wordt onderhouden; als ook gij, die reeds te voren zoo vaak tot dat groote werk hebt bijgebracht, alsmede eindelijk gij, die door deel te nemen, het zij aan het verdienstelijke Broederschap van den H. Geest, hetzij aan dat van den levenden Rouzenkruis, welks bestuur zich in het Seminarium van Hageveld gevestigd heeft, zoo veel tot het onderhoud onzer thans vrij talrijke Geestelijkheid, alsook tot uitbreiding van onze H. Godsdienst bijbrengt, ontvangt onze hartelijke dankbetuiging terwijl wij, met u een laatst vaartwel toe te roepen, tevens den Alzegenaar smeeken, uwe offera te beloonen;

Vaartwel en gedenkt nog menigverf het werk, dat door u begonnen is, dat nog uwe medewerking vordert en zonder u en andere weldoeners onfeilbaar in paven zoude vervallen. Vaartwel dan, en gedoopt onze nieuwe aanbeveling!

Maar staat mij nog eene bede toe. Iamers schenke mij en dingenen, die mij op mijnen verreer togt staan te vergezellen, een plaatsje in uwe godsdienstige oefeningen; weigert ons uwe voorspraak niet bij Hem, die over zee en winden gebiedt, aan wien wij denken de gansche natuur gehoorzaamt; dat zijn heilige Engel ons geleide, tegen gevaren behoede; en ons eenen spoedigen en gelukkigen overtocht schenke, dat wij ons weldra in het midden der ons toevertrouwden, en aan ons hart zoo dierbaren mogen bevinden, om hunne tranen af te droogen of liever om de onze met de huan te vermengen, die zij thans zoo regtmatig over het verlies van den verdienstvollen WelEerwaardigen heer Albertus Antonius Gerritsen, en van den Hofwaardigen ZeeEerwaardigen heer Lambertus van Boomsma, beide in de maand September R. 1. Curaçoe overleden, storten. Zijt ons tot voorspraak bij Hem, die het

leven geeft, en ten grave doet dalen, dat Hij ons waardige en bekwame werklieden spoedig in zinen wijngaard zende, om de door ons geleden en pijnlijke verliezen, zoo veel als mogelijk is, te vergoeden. Eindelijk doet door uwe gebeden Gods zegen over onzen arbeid nederdalen, want het is niet Hij, die zaait of besproeit, maar het is God, die den waadam geeft, dat dan zijn geest ons sicht, onze bestuurder, de voltrekker van ons werk zij, en dat Hij eindelijk ons de genade geve, dat, nadat wij aan anderen het Evangelie hebben verkondigd, en den weg des levens hebben aangewezen, wij zelve niet verloren gaan.

Smeekt, o smeekt dit af van den Gever aller goede gaven, dan mogen wij de hoop koesteren van elkander weer te zien aan gene zijde des grafs, alwaar wij, na eenen goeden stijd gestreden te hebben, van den rechtvaardigen Regter de kroon der rechtvaardigheid met een kinderlijk vertrouwen verwachten.

Amsterdam 21 November 1843.

† MARTINUS JOANNES NIEWINDT,
Bisschop van Cytrum en Apostolisch
Vikarius van Curaçoe.

(Cath. Ned. Stemmen.)

Getrouwd

M. P. VAN ROER

en

M. HERMANS.

GRAVE 30 November 1843.

Den ondergeteekende biedt te KOOP aan;
Eene partij van 2000 voet droog

KERSEHOUT

van verscheidene dikten geschikt voor
J. HUIZEN Piano-Fortemaker.

J. COPPENS Hinthamerstraat te 's Bosch heeft ontvangen:

Zilveren KOFFIJKANNEN à l'esprit de vin, THEE-SERVIESEN, THEE- WIJN- en PRESENTEER- BLADEN, dito DOZEN, TAFELSCHUIJERS en BLIKJES, nieuwmodel van TAFELBELLEN en SALAAD LEPELS en VORKEN, THEE NECESSAIRES enz. alles à la renaissance; ook eenige oude stukken Zilverwerk, met nog eenige CRUSIFIXEN, vervaardigd door A. HESSELS Zilveramid te Breda, die in Correspondentie is met de eerste Belgische drivers en voor alle KERKWERK zich recomandeert.

Depôt

VAN KONINKLIJKE PATENT WASKAARSEN
OF BOUGIES DE L'ETOILE,
uit de Fabriek van den heer N. D. BRANDON, van Amsterdam, voor de Provincie Noord Brabant, bij den heer STAELENBERG LEMMENS, te 's Hertogenbosch.

MANUFACTUREN EN MODES.

Gezurende St. Nicolaas-kermis te rekenen van heden zal den ondergeteekende op alle zijne MANUFACTUREN zoo ZIJDE als WOLLEN en PELTERIJEN eene korting verleene van tien percent bij contante betaling, ook komt hij nog te ontvangen eenige nieuwe Oost. Zijde FOULARDS, FICHUS, KRAGEN, RIDICULS, PARAPLUIJ, CHENILJES en wollen ECHARPES, BOUFANTEN MUTSIES, HANDSCHOENEN met LAMSVELLETJES gevoerd, MORGEN-JASSEN etc. etc. Terwijl hij verders tot Fabrieks prijs aanbiedt, eenige FELTERIJEN, SCHAWLS of OMSLAG-BOEKEN, met gekleurde randjes, VESTEN etc. etc.

's Bosch den 5 December 1843.

STAELENBERG LEMMENS.

P. R. D. MULLER, Boekhandelaar te 's Hertogenbosch, heeft uitgegeven en verzonden:

NOORD-BRABANDSCHE Volks-Almanak 1844;

Tweede Jaargang; met Platen. Prijs f. 0.90.
De Tweede Jaargang van dezen ALMANAK is voorzien van bijdragen, in Prosa, van de Heeren: Dr. C. R. Hermans, E. Th. van Beussekou, P. R. D. Muller, Dr. G. D. J. Schötel, Hendrik Kuypers Gz., C. W. Pape en Jansz. Hr. H. B. Martini van Goffen; en in Poesy, van de Heeren: W. van Zeggelen, J. L. van der Vliet, Hendrik Kuypers Gz., Th. van Rijswijk en E. Bouman.

Ter drukkerij van D. A. A. de ROOIJ.